

Gazdasági program

2007-2010 évekre

Történelmi áttekintés

Tétjárás színhely volt közel 200 évig. A kedvező földrajzi fekvése és a korai polgárosodása emelte ki a települést a környezetéből és vált Győr Vármegye második legnagyobb településévé, ahol még megyegyűlést is tartottak.

1952-53-ig a járási hivatalok, bíróság, pénzügyőrség, rendőrség (korábban csendőrség is) képviseltették magukat. Meghatározó értelmiség telepedett le ezen intézmények lévén és váltak egyre nagyobb számban befolyásoló tényezővé.

A kereskedelmi hálózata Tétnek kiváló volt, a járáson kívül eső települések lakói is gyakran keresték fel az üzleteket a jó és az igényhez igazodó áru kínálat és bőség miatt. A kereskedők a vidék igényeire alapozták a kínálatukat.

Iparosodása a korát megelőzte, a járásban élőket kiszolgált és ellátta, de ezzel egyidejűleg kialakította Téten a polgárság mellett a munkás réteget is, ami igaz ekkor még kétlaki életet élt, de a szakmák megszerzésében, a tanulásban messze a többi település előtt jártak.

Az 1948-49-es évek után az elsők között alakultak meg a szövetkezetek, és váltak a jó kisiparosokból beosztottakká, akik tudásban messze a nomenklatúrából kinevezett vezetők felett voltak.

Jó hírnevet szereztek Tétnek az Autójavító-, az Építő-, a Cipész-, és a Hangya szövetkezetek, a Mezőgépjavító Állomás, a Műmalom és a Pékség, a Sajtgyár és bár a sorból kilóg de, itt kell megemlíteni a kórházat is. Az üzemek és szövetkezetek – mindazok ellenére, hogy Tétnek nincs vasútja, olyan fejlődést produkáltak, amelynek az alapja az összefogás, a településért tenni akarás volt.

A járási színhely megszüntetésével hivatalokkal együtt elköltözött az értelmiség nagyobb hányada, majd a TSZ.-ekbe kényszerítéssel a fiatalok jelentős hányada is inkább Győrben a nagyüzemekbe kereste a boldogulását. Jellemzővé vált, hogy a fiatalok inkább választották a győri panellakást, a sajátos gondjaival, mint a helyben történő építkezést, pedig legtöbbször még építési telekkel is rendelkezett.

Az 1970-es évek végére konszolidálódott Tét gazdasága, legtöbb üzem folyamatosan termelt, szolgáltatott, új üzem létesült az évtized elején a Lenzöví, a Tsz. Melléküzemágak megfelelő jövedelmet biztosítottak, bár az ÁFÉSZ-t beolvasztották a győribe, amely szintén negatívumot jelentett.

Az 1988-tól 1994-ig megközelítően 600-800 munkahely szűnt meg Téten. A Lenzöví után az Elzett, majd a Tsz. melléküzemek fejezték be a munkát, jelentős létszámcsökkentés volt a szövetkezeteknél, de ebben az időszakban a győri gyárak is folyamatosan építették le a létszámukat, majd szűntek meg.

1997-98-tól kezdődött egy megélénkülés, amely első sorban a Sokoró KFT. új tevékenységének köszönhetően a kábel üzem megindításával. Sajnos jelentősebb üzemek nem települtek, a vállalkozási kedv is jelentősen elmarad a megyei átlagtól. A kereskedelem és vendéglátás területén részben visszanyertük a korábbi helyzetünket, de például az autóiipar vagy az építőipar messze elmarad még az 1975-ös szinttől. Ugyanakkor a munkanélküliek száma nem haladja meg az átlagot.

BEVEZETŐ

Az Európai Unióhoz történő csatlakozás előtt a PHARE és a SAPART program időszakában - amit sajnos az ország csat töredék részben tudott igénybe venni- az óriás ígéretekkel szemben – nagy várakozás előzte meg a 2006-2013-as uniós pénzügyi időszakot. Minden elmaradt vagy ki nem írt pályázat esetén az volt a válasz, hogy ebben az időszakban majd be lehet adni, a nyeresi és megvalósítási esélyek, pedig jó és illeszthető pályázatok esetén szinte biztosak.

Az időközben az ország konvergencia programra kényszerült, a pályázatokhoz szükséges hazai források kétségesek, az önkormányzatok, pedig a saját erő tekintetében lehetetlenülnek folyamatosan el.

A 8 000 milliárd Ft Európai forrásból a mai napig tényleges kiírás nem történt, a korábban egyfordulós ágazati pályázatok jelentős részét is a régiókhoz továbbították, „természetes” többletforrás nélkül.

A régiók forrásigénye az előzetes projekt felmérések alapján többszöröse annak, mint amit a jelen ismereteink szerint megkaphatnak. A Budapest után a legmagasabb 1 főre jutó GDP-t produkáló régió forrásait eddig is nagyságrendekkel alatta határozták meg a felzárkóztatandó (keleti) megyékhez képest.

2007. évre megszűnt a korábban megyei alapként kezelt Területi Kiegyenlítő /TEKI/- és a Céljellelű Decentralizált /CÉDE/ támogatás is , ami szinte biztos forrás volt a megye településeinek a kisebb felújításokhoz. Az összeg nagysága minimálisan emelkedve régiós pályázatként működik.

Címzett-és céltámogatások ágazati betérjesztés illetve Országgyűlési döntés szerint nem lesznek, helyette az országos méretű beruházások esetén a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség fordul közvetlenül a brüsszeli hatóságokhoz.

Szűkebb térségünkre térve második éve működik a szervezet úgy mint többcélú társulás. Ez a szervezet jogszabályi lehatárolás alapján, kormány és miniszteri rendeletek szerint működik. A korábbi Térségfejlesztési Társulás alapja az önkéntesség volt és tagdíjából, a jelenlegi, pedig normatíva alapján és feladatokhoz kötött támogatásból tartja fenn magát illetve a munkaszervezetét.

A Többcélú Kistérségi társulásnak legalább 3 évre kellett 3 szakterületen a 19 településsel együtt működni, hogy a forrásokhoz hozzá juthasson. Természetesen a 100%-os együttműködés alól a szakmai indokoltság alapján vannak kivételek, de itt előírás, hogy a települések minimum 50, a lakosságnak legalább 60%-ának egy-egy feladatra társulni vagy együtt működni kell.

Kötelező a társulás az oktatásnál, ezt mással kiváltani nem lehet, illetve a területfejlesztésnél, ahol régebbi az együtt gondolkodás. A gyermekvédelem és a családsegítés, a jelzőrendszeres segítségnyújtás csak erősíti a kohéziót, többletforrásokat biztosít.

Ezen szervezet keretében biztosított többlet támogatások jelentették, hogy a kötelező eszközfejlesztést sőt a KKÁMK. a terven felül 14 fős nyelvi laborhoz is jutott.

A legnagyobb gondot mégis az oktatás jelenti. A gyermekek létszáma folyamatosan csökken, ami kisebb településeken az iskola tagiskolává válásával jár együtt, de még nálunk is jelentheti azt, hogy egyes osztályoknál, ha további gyermekeket visznek a győri iskolába (mindegy, hogy kis-gimnáziumba vagy általános iskolába) csak egy osztályt tudunk indítani. A tagiskolák esetében a helyzet ott, ahol az önkormányzat költségvetésében deficit van, a finanszírozás elmaradása a fenntartó önkormányzatot is nehéz anyagi helyzetbe hozhatja.

A kormányzati elképzelés szerint a kistérségek illetve a székhely település jegyzői további közigazgatási feladatot kapnának, amit minden (jelenleg 19) településen el kell látni. Ilyen például az építéset, a gyám, valószínűsíthető a szabálysértés, de nem zárható ki az adó, a behajtás és az utakkal, hidakkal kapcsolatos feladatok sem.

A kistérségre, mint a kistérségben élőket közvetlen segítő és a település valamint a régió (vagy ahogy a legújabb verzió jelzi) nagy megye közötti összekötőre szükség van és a központi hatalom szándéka erős abban, hogy fenn is tartsa.

A településünk, mint a térség központja megerősödött azzal, hogy a munkaszervezet részére megfelelő épületet biztosított az önkormányzat, ezzel mintegy példát mutattunk arra, hogy csak összefogással lehet előbbre jutni. (Sajnos ennek ellenkezőjét is megmutattuk.) A térségközpont szerepkörhöz ma már Tét intézményi szempontból megfelelő, azonban egyes településekből a tömegközlekedési kapcsolatok hiányoznak. Ilyenek: Sokorópátka, Tényő, Rábacszentmihály, Rábacsécsény, Mérges, Bodonhely, Kisbabet, de hozzá kell tenni, hogy a legtöbb helységben működik falugondnoki szolgálat, ahonnan csak szervezés kérdése a Tetre történő eljutás. A másik megoldás pedig a KET., amely értelmében az állampolgár bármely önkormányzatnál beadhatja az ügyéhez szükséges okmányokat, azokat az illetékség szerinti önkormányzathoz hivatalból továbbítják, tehát a polgárnak utazni nem kell.

HELYZETELEMZÉS

1./ A település elhelyezkedése, földrajz adottságai

A történelmi áttekintésben már jeleztem Tét földrajzi és közlekedési elhelyezkedését, de ki kell emelni azt a tényt, hogy a településen áthaladó 83.számú főút forgalma az elmúlt 5 év alatt nagyságrenddel emelkedett, ezért ez már mint kárt okozó tényező jelenik meg a mindennapjainkban. Ugyanezt mondhatjuk el a négyszámjegyű útnak besorolt Fő utcáról és Széchenyi utcáról, mert itt jelennek meg a Kőszeg, Szombathely, Bükk-fürdő, Répcelakról Budapestre közlekedő autók, mert a 86. sz. útról Szilsárkány előtt letérve ezeken az utcákon áthaladva 35-40 perccel korábban érnek az autópályára, mintha Csornán keresztül a 85. sz. utat használnák. Az utak tulajdonosa a Magyar Közút KHT. aki a szükséges és esedékes felújításokhoz nem rendelkezik forrással.

A mezőgazdaság szempontjából a település a gyenge termőhelyi adottsággal rendelkező kategóriába van besorolva. Az átlag aranykorona érték nem éri el a 10-AK-t.

2./ Főbb demográfiai jellemzők

Mint az alanti táblázat mutatja a az elmúlt 4 évben majdnem kétszeresen haladta meg a halálozások száma a születést, 127 fő volt a „természetes” fogyása a településnek. Sajnos a tendencia nem változik, az elöregedés ugyanolyan méretű, mint az országban. A bevándorlás némileg enyhíti a problémát, de nem ad megnyugtató képet, hiszen nem a fiatal korosztály a jellemző a beköltözőknél.

Év	születések száma (fő)	halálozások száma (fő)
2003	37	72
2004	30	68
2005	46	62
2006	33	71

A népesség kor szerinti megoszlása 2007. 01. 01-én

Kor szerinti csoportosítás	fő	korcsoport	fő	megoszlás %-a
0-3	132	gyermek és fiatalkorú	620	15,2
4-6	141			
7-14	347			
15-18	216	munkaképes korú	2.655	65,-
19-60	2.439			
61-		időskorú	811	19,8
összesen	4.086	összesen	4.086	100,-

3./ Az infrastruktúra helyzete

Tét autóbusz közlekedése a 83. sz. út környékén élők számára kiváló. Sajnos ugyan ez már nem mondható el a település nyugati részén élőknel illetve a legnyugatibb úgynevezett Kodály utcánál kijjebb élők esetében. Amíg az elsőt vizsgáljuk, naponta 67-70 oda-vissza járással, addig a középönél 13-15 járással a harmadik esetben viszont

az ott élőknek kell 1-1,5 km-t gyalogolni a buszmegállóig (kivéve a napi iskolabuszt). (megjegyzem a 83 úti megállóknál is van aki közel ugyanennyit gyalogol)

Sajnos vasútja nincs Tétnek, Gyömörén áll meg a gyors vonat is, de hozzá csatlakozó autóbuszjárat nincs, ezért ezt a közlekedést nem veszik igénybe az itt élők.

A vonalas közművek kiépítettsége teljes, az új építési telkek esetében is igyekszünk azt megteremteni.

A telefonellátottság igény szerinti, ma már az a jellemzőbb, hogy a vonalas telefont mondják le a polgárok, elsősorban a magas előfizetési díj miatt.

A szilárd hulladék elszállítása a szerződés értelmében a Kommunális Szolgáltató KFT. feladatát képezi.

4./ Vállalkozói tevékenységet végzők száma, összetétele

A történeti áttekintés során jeleztem, hogy a településen alapvető gond a megyei, országos átlag alatti vállalkozói kedv. Ezen belül a társas vállalkozások hiányoznak a legjobban, mert az a csoportos vállalkozás, amelynek a sikeres, tagjai olyan bevételeket tudnak produkálni, amely az átlag feletti indukálhat továbbiakat. Az egyéni vállalkozás esetében általában nem publikusak a nyereség vagy gazdagodás mutatói, sőt mint általában az szokás csak a negatívumok kerülnek előtérbe. A vállalkozások jelentős része kényszervállalkozás, amely csak a foglalkoztatás alapját jelenti.

Ágazat	vállalkozások száma
Ipar	56
Építőipar	16
Mezőgazdaság	16
Távközlés, közlekedés	14
Kereskedelem	72
Vízgazdálkodás	1
Egyéb anyagi	41
Egészségügyi, szociális, kulturális	16
Összesen:	232

A vállalkozások számára egyre nagyobb a kihívás, szigorodik az állam elszámoltatása, ugyan akkor egy-egy területen a szálaadási kötelezettséget sem teljesítik, ezáltal sérül a verseny egyenlőség.

A vállalkozások száma mindösszesen 4-el növekedett 3 év alatt, ami elenyésző, hiszen nem telített piacról beszélünk.

Továbbra is fennáll a működő tőke hiánya, ami gátja a fejlődésnek.

A mezőgazdaságban – a korábbi évek elvárásaival szemben - nem alakult még mindig ki az optimális birtoknagyság, a családi gazdaságok esetében kevés a jól képzett, az újat vállaló szakember. Ugyanakkor megjelentek biztató jelek, amelyek már vertikumba gondolkodnak, ennek megfelelően alakítják a gazdaságot.

A vendéglátásban megnyílt új egységek jól egészítik ki a település ellátását és elmozdultak a csak alkoholt forgalmazó alacsony színvonalú stílustól. Kereskedelem területén stagnálás tapasztalható, amely a nagy áruházláncok árnyékában szinte csak a túlélésre koncentrálnak. Kivétel a COOP boltok, ahol a berendezés csere és a vonalkódos rendszer bevezetése jelzi a versenyképességet.

5./ Az önkormányzat által ellátott feladatok és működtetett intézmények , a humán erőforrások alakulása.

a./ Oktatás

Az oktatás ÁMK. Formában működik, amely általános és zeneiskolából, óvodából, bölcsődéből, művelődési házból és könyvtárból valamint a múzeumból tevődik össze. Az általános iskolások létszáma évek óta csökken, lassan eljutunk arra a pontra, ahol a megszokott eddigi 2 osztály helyett csak egyet tudunk indítani. Az állam a forrást folyamatosan vonja ki az oktatásból és kényszeríti a településeket egy új, nálunk ismeretlen módszerre, ez pedig a tagiskola rendszer, amely később átalakulhat kistérségi fenntartásúvá, mindez a jobban szervezhető és hatékonyabb és gazdaságosabb oktatás jegyében. A településektől elvett forrásokat a kistérségek kapták meg olyan címkével, hogy csak a társulásban résztvevő intézmények részére oszthatják fel.

A felső tagozatban a szakos ellátást 100%-ban megoldjuk, alsóban pedig minden azt kérőnek a napközis ellátást biztosítjuk.

A zeneiskolások létszáma is folyamatosan és drasztikusan csökken. A zeneiskolások létszáma 76 fő, közel 50 fővel kevesebb, mint 3 éve. Természetesen ebbe belejátszik a létszámcsökkenésen túl a gyermekek elkényelmesedése, a szorgalmuk és kitartásuk hiánya és a szülők következetlensége is.

A moderntánc oktatásban 30 fő vesz részt.

Az óvodába járó 140 gyermekkel 10 óvópedagógus, 5 dajka foglalkozik. 2003.év óta a hátrányban lévő gyermekek mielőbbi felzárkóztatás érdekében külön csoport indul.

A bölcsődéseink száma minden évben meghaladja az engedélyezettet, ami azt jelzi, hogy az anyák jelentős részének előbb kell visszamenni dolgozni, mint a gyermek 3 éves kora.

Az esti gimnázium sajnos kimenő rendszerben működik, sajnos jövőre már múlt időben beszélhetünk róla. Oka a finanszírozhatatlanságon túl a jelentkezők nagy arányú lemorzsolódása is.

A Vocational Academy nyelvtanfolyamai folyamatosak, évente az igényeknek megfelelően pedig a számítógép kezelői ismeretek oktatása történik.

Az elmúlt évben a munkanélküliek részére szerveztek parkgondozó és varró tanfolyamot, amelynek eredményeként 16 ember munkába állása történt meg.

b./ egészségügy

Az önkormányzat a lakosság érdekében fenntartja a fizioterápiás kezelőt, amely 3,8 millió Ft többletkiadást jelent, valamint a minilabort, hogy ne kelljen a betegeknek egy vérvétel miatt hosszú órákat tölteni a győri szakrendelőbe. Az itt dolgozó bére is az

önkormányzatot terheli, hiszen már 5-6 éve ezt meg akarta szüntetni a kórház, mivel az feldolgozásra csak a központi labor a jogosult.

A PAMOK I.sz. pszichiátriai osztályának 150 fős részlege még itt üzemel, de az egészségügyben most folyó átszervezések a jelenlegi helyzetet bizonytalanná teszik.

A mentőállomás helyzete sajnos nem javult, a korábban ígért sürgősségi kocsit nem érkezett meg de az 5 főnyi tétit személyzet elvégezte az elmúlt évben azt a tanfolyamot, amely alkalmassá tette őket a sürgősségi beavatkozásokra, ezért kiemelt autóként van a tétit egység számontartva. Nincs helyi ügyeleti szolgálat a mentőautó kivonulást követően, az eszközellátásban sem történt jelentős előre lépés.

A két gyógyszertár kiváló feltételeket biztosít a Tét és környékén élők embereknek a medicinának megvásárlásához.

A 2 háziorvos, a gyermekorvos a korábban jelzett lakosságcsökkenés mellett nagyobb gondot fordíthatna a megelőzésre, hiszen a heti rendelési idő mindössze 15 óra, az ügyelet pedig egyéb kategóriába tartozik. A 16 óráig tartó készenléti időszak alatt – lakossági jelzés alapján, de a nevének elhallgatását kérve – sem mindig érhető el a háziorvos.

A fogorvosi területről a díjak okozzák a legtöbb gondot, nem egyértelmű a lakosság számára, mi az ingyenes és mikor, mit számít sürgősségi beavatkozásnak, fogmegtartó kezelésnek, főleg akkor, amikor több tömés ellenére el kell távolítani a fogat.

A védőnők közalkalmazottként végzik a feladatukat, sajnos csökkenő gyermekszám mellett.

c./ szociális ellátás

Évről évre nagyobb azoknak az embereknek a száma és az aránya, akik rendszeres vagy rendkívüli támogatást igényelnek. Egyre többen vannak, akik élethelyzetét megoldani csak beavatkozással lehet, egyre kisebb viszont a családok kohéziós, egymást segítő és támogató tevékenysége, még akkor is, amikor arra jogszabályi kötelezés van. (szülő-támogatás) Az egyedül élő idősök esetében minőségi változást jelentett a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás bevezetése, amelynek az anyagi oldalát a kormányzat jelentősen csökkentette. A fentieket támasztja alá, hogy 35%-al emelkedett a közgyógy ellátásban részesülők száma, az összege, pedig a duplájára emelkedett.

Szociális étkezők száma:	helyben fogyasztott	7 fő
	lakáshoz szállított	15 fő
	INO dec .31.	20 fő
Ápolási díj:		2.632.000,- Ft
Ebből	3 fő alanyi jogon	994.000,- Ft
	6 fő méltányosságból	1.638.000,- Ft
rendszeres szoc. segélyben részesült	13 fő	2.301.000,- Ft
a rendszeres gyermekvédelmi támogatás 2006.01.01-én megszűnt, helyett lépett be a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény		695.000,- Ft

közgyógy ellátás	185 fő	663.000,- Ft
ebből alanyi jogon	159 fő	
méltányosságból	26 fő	
átmeneti segélyben részesült	132 fő	1.669.000,- Ft
mozgáskorlátozott támogatás	63 fő	496.000,- Ft
temetési segély	38 fő	532.000,- Ft
időskorúak járadéka	1 fő	294.000,- Ft

d./ kultúra

A harmadik éve az év elején a művelődési ház vezetője összeállítja az aktuális év eseménynaptárt. Ebben szervezetenként és havonta megjelölésre kerülnek a rendezvények, amelyek száma a nyári havi 9-től a decemberi 22 alkalomig ad lehetőséget az itt élőknek a kultúrálódásra, kikapcsolódásra. A ma már 23 civil szervezet pedig olyan közösségi együttműködésre ad módot, amely az mindenki érdeklődési körének megfelelhet.

A művelődési házban minden jelentős napról, évfordulóról megemlékezünk, amelyeken a műsort a fúvószenekar, énekkar és az irodalmi színpad biztosítja. Sajnos a lakosság, de még gyakran az érintettek részéről is gyér az érdeklődés, néha úgy tűnik, mintha a gyermekek maguk ünnepelnének.

A fúvószenekar a 31. életévébe lépett, amit tavaly nagyon színvonalas 3 napos fesztivál keretében ünnepeltek meg. Műsoraik mindig „teltházások” tényleg településünk legjobb nagykövetei, mert ma már a határon túl is terjesztik a város jó hírnevét. Az évi 65-70 előadás, fellépés egy profi zenekarnak is a dicsőségére válik.

A majorettek is felnőtt korba léptek. Színvonalas fellépések iránt nagy a kereslet az egész megyében, helyi és országos versenyeken rendszeresen hozzák haza a legmagasabb díjakat.

A könyvtár 14.000 kötettel rendelkezik, számos napi,- hetilap és folyóirat mellett számítógépek is várják a betérőket.

A múzeum állandó kiállításai mellett a rendszeresen megrendezett kiállítások több látogatót vonzanak, mint sok esetben a 140000 fős Győrben. Művész körökben már olyan elismerése van a tétai múzeumnak, hogy fél évvel korábban jelentkeznek, hogy egy kiállítást itt szervezhessenek meg.

A zenekar, mint minden évben szokásos hangversenyei telt házak előtt zajlanak, nincs olyan települési rendezvény, amelyen ne vennének részt. A művészeti tevékenységen túl Tét követei, hiszen általuk lett településünk ismert a szerbiai Ada városban, a lengyelországi Uniejów város pedig a zenekaron keresztül kereste a testvérvárosi kapcsolat felvételét velünk. A Holland vendégszereplésre már négy évvel korábban felkérték az együttest, további jellemző, hogy a Dunántúl minden fúvósrendezvényére várják Őket.

A majorettek már külföldön is ismertekké váltak, szinte minden nagyobb versenyről díjakkal térnek haza. Kedves és szép színpontjai az itthoni rendezvényeknek, külön megtisztelése volt az együttesnek, hogy a területi versenyt itt rendezték meg. Örömet nézni azt, hogy több korosztály hogyan tud egymásért szurkolni, a másik sikerének örülni. Azt hiszem, hogy a tánc mellett nagyon magas a közösség alkotó és megtartó ereje mindkét csoportnak (zene és tánc) ezáltal a településnek is értéket teremtő és formáló, hasznos erejévé válnak.

e./ sport

A labdarugók mélyrepülése sajnos tovább tart, a megyei II. osztályban is sereghajtónak számítanak, ellenben 60-80 gyermek rendszeresen kint van a pályán, ahol 3 edző foglalkozik velük.

Nem rendeződött a szponzori háttér, amely biztosítani tudná a biztos anyagi háttérrel. Az új öltöző szép ugyan, de igazán eddig nem segítette a sport fellendülését, ugyanakkor viszont a város jó hírnevét vitték el azok a csapatok, akik ide látogattak.

A megalakult kézilabda csapatok (női és férfi) üde színpontjai a településnek. Lassan ugyanannyian járnak a kézilabda mérkőzésekre, mint a focira, amit a jól kialakított nézőtérnek köszönhetünk. (minden rendezvénynek, amit a tornateremben rendeztek, nagyon pozitív visszajelzése az volt, hogy a lelátó nagyon fontos volt, és feldobja a mezőgazdasági színből kialakított termet)

A vívás még működik, a nemzeti korosztályos bajnokságban 2-3. helyezést érnek el, de mivel az edző korábbi díjazását a Magyar Vívó Szövetség tovább nem tudta biztosítani, így az edzések száma csökkent, ezáltal a látogatottság is. A vívóegylet neve viszont a szakberkekben jól cseng, tehát nem volt hiába való a kezdeményezés.

A fogathajtás és a ló sport az új sportágakhoz tartozik. Eddig Téten nem volt verseny, csak a városavatás évfordulóján. Tekintettel, hogy egyre népszerűbb a lakosaink körében, ezért célszerű ezt a versenyt rendszeressé tenni.

A teke szakosztály sajnos megszűnt, nem volt utánpótlás, a sok utazás költségeit pedig nem tudták a szponzori pénzekből biztosítani. (a pálya állapota is egyre romlik, felújításra szorul)

f./ Foglalkoztatottság, munkanélküliség

A foglalkoztatottság Téten a térségi átlagnál kedvezőbb, ami elsősorban a központi szerepkörének és a kedvező utazási feltételeknek és nem utolsósorban a Sokoró KFT-nek köszönhető. Természetesen van néhány szakma, ahol elhelyezkedési nehézségek vannak, pl. tanító, művelődésszervező, de ugyanakkor az is tény, hogy vannak, akik a felkínált munkalehetőséget nem fogadják el. Téten a nyilvántartott munkanélküliek száma 23 fő. Rendszeres szociális támogatásban részesül 9 fő aktívkorú és 3 fő rokkant. 2007 évben a központi forrásból biztosított közcélú munkára felhasználható keret 1.902.829,- Ft volt, amelyet 25.000,- Ft maradvány mellett felhasználtunk. Jelenleg pótkeretigénylésre nincs lehetőség. 15 főt foglalkoztattunk a kötelező 30 munkanapon keresztül, 10 főt pedig azon túl. Pályázati úton a Téli Többcélú Társulás nyert 25 millió Ft-ot a közmunka keretén belül. Ebből a keretből 4 főt foglalkoztathat Tét, 7

hónapon keresztül, napi 8 órában. Jelenleg ők segítenek be a közterek, utak és intézményi területek rendbetételébe.

g./ Környezeti állapot

Tét 100 km-es környezetében károsanyag kibocsátó üzem nincs, illetve nem tudunk róla.

A legnagyobb szennyező forrás az úthálózat. Amíg korábban csak a 83. sz. utat jelöltük meg, mint a károsító anyag forrása, ma már a 8417-es út (Fő u. Széchenyi utca) is ebbe a kategóriába tartozik. A Szombathely, Kőszeg, Bükk, városok és környékük az autópályát a fent jelzett út igénybe vételével érik el a leggyorsabban, a legkisebb baleset veszéllyel. A 86. sz. út kamionok számára fizetőség tételével ez az átmenő forgalom egyre emelkedni fog, ami az utjaink tönkre tételét is okozzák.

A 83. sz. úton az elmúlt 4-5 évben a forgalom legalább meg négyszereződött. Az átstrukturálódás általi nagy forgalom a levegőszennyezés mellett rendkívüli baleset veszélyt hordoz magába. A túlsúlyos járművek az aszfaltot tönkre tették, a zajártalmat olyan magasra emelték, amely már az elviselhetőség határát súrolja, az út mellett közvetlen álló épületeknél a rázkódás hatására a falak megrepedtek. A probléma megoldásra egyetlen lehetőség van, ez pedig az elkerülő út megépítése, amire a közeljövőbe nem kerül sor. Konceptió szinten már 15 éve szerepel a tervekbe, így a rendezési tervünkbe is, de a megvalósulásra nincs forrás. Elkészült és engedélyezésre került a Gyömerei út és a benzinkút közötti szakasz teljes (faltól –falig) felújítási terve, előzetes egyeztetés szerint az idénre volt tervezve a kivitelezés, de a volt Közútkezelő KFT. átalakításával ez is a pénzühiányra hivatkozva elmaradt.

Az illegális szemét lerakók felszámolása szinte megoldhatatlan feladatot jelent.

A szemét összetakarítását követő 10 napon belül ismét elkezdik az ismeretlenek a lerakást, és ez sajnos csak növekedni fog azzal, hogy a volt téglavető telepen a feljelentés után még az építési törmelék lerakása is tilos. A szemetelők egy része nagy valószínűséggel nem téti lakos, de sajnos a tettenérésük szint lehetetlen. Megoldást csak a hulladékudvarok létrehozása hozhat, amikor minden településen a Nagytérségi Hulladékgyűjtési rendszeren belül elkészülnek a művek.

Hosszú évek kezdeményezései után lassan beérett a virágosítás akciónk. Egyre több ház előtt és köztéren jelent meg a virág és gondozzák az ott élők a közterület más részével együtt.

6./ Hazai és nemzetközi kapcsolatok

A Többcélú Kistérségről, annak előnyeiről már szoltam. Ennek intézménye a Gyermekek és Családvédelmi Szolgálat, a Megmentés KHT. végzi a jelzőrendszeres segítségnyújtást, amelyek szintén téti központúak.

A falugazdász hálózat is a kistérségi központba kapott helyet, a munkaügyi irodával egyetemben.

Ez a kapcsolatrendszer anyagi és szellemi áldozatokkal is együtt jár, de a másik oldalon ott van a térségközponti szerepkör és bízunk abban, hogy az ezzel járó előnyök is rövidesen megjelennek.

A hollandiai Leusdennel fennálló kapcsolat már bizonyította a szerepét, a Lengyel Uniejow-nál pedig az Úniós pályázatoknál beszámítandó előnyök jelentik a kultúrán és a két nép hagyományos barátságán túl a kapcsolat fontosságát.

7./ A megvalósult és a tervezett fejlesztések

Ennek keretében a környező településekkel, a regionális és egyéb szervezetekkel való együttműködésekre, valamint a külföldi testvérvárosi kapcsolatokra kell kitérni.

8./ Az előző ciklusban megvalósult és azt megelőzőből áthúzódó és a folyamatban lévő fejlesztések

a.) Megvalósult fejlesztések (2002-2006. év)

Fejlesztés megnevezése	Összege (E Ft)
Belterületi utak felújítása	163.671
Orvoslakás rendelő felújítás	10.247
Tornacsarnok bővítés	15.424
Térségi centrum kialakítása Fő u. 94.	2.641
Városfejlesztési marketing	3.375
Helytörténeti múzeum kialakítása	15.124
Polgármesteri Hivatal korszerűsítése	8.057
Összesen	218.539

b.) Megvalósult fejlesztések forrása (2002-2006. év)

	(E Ft)		
		Támogatás	Saját erő
UKIG Deák utca	19.065	9.533	9.532
Térségi centrum tető Fő u. 94.	2.641	1.500	1.141
Révai, Kossuth, Debrecen u.	25.299	17.698	7.601
Városfejlesztési marketing	3.375	2.700	675
Hunyadi, Pázmándi, Karsai u.	42.492	24.537	17.955
Kodály, Debrecen u.	26.897	17.835	9.062
Polgármesteri Hiv. korszerűsítése	8.057	3.500	4.557
Tornacsarnok bővítés	15.424	4.500	10.924
Zrínyi, Kis u.	14.979	10.000	4.979
Liszt Ferenc u.	14.338	7.165	7.173
Bercsényi u.	6.725	4.700	2.025
Veres Péter u.	13.876	6.922	6.954
Orvoslakás Tét, Fő u. 2.	10.247	6.984	3.263
Helytörténeti Múzeum kialakítása	15.124	14.000	1.124
Összesen	218.539	131.574	86.965
Fő u. 94. Irodaház	12.500	-	12.500
ÉDÁSZ épület vásárlás	22.000	-	22.000
Varga ház Rákóczi u.	8.000	-	8.000
Mindösszesen	261.039	131.574	129.465

c.) Áthúzódó, folyamatban lévő fejlesztések

Fejlesztés megnevezése	2006-ig teljesült	További pénzügyi kihatás
	(E Ft)	
Belterületi utak felújítása	151.536	12.135
Ingtatlanok felújítása (fentiek szerint)	54.868	-
Összesen	206.404	

9./ Tét jelenlegi állapotát bemutató swot analízis:**ERŐSSÉGEK:**

- jó földrajzi fekvés
- kiépített infrastruktúra
- kvalifikált munkaerő
- autópálya közelség (17km)
- térségközponti szerepkör
- Térségi intézmények megléte
- Kulturális hagyományok

GYENGESÉGEK:

- vasút hiánya
- a föld alacsony aranykorona értéke
- alacsony vállalkozási hajlam
- épített környezet hiánya
- 83sz. út zsúfoltsága, rossz minősége
- alacsony az emberek összefogása, összetartása
- kereskedelmi hálózat hiányosságai
- szolgáltatások hiánya
- egészségügyi centrum hiánya

LEHETŐSÉGEK

- ide telepedő intézmények növelik a város vonzását
- munkahelyek teremtése
- logisztikai centrum megvalósítása
- megújuló energiaforrás telepítése
- biotermelés beindítása
- erdősítés, vadgazdálkodás
- szabadidő centrum(ok) megvalósítása

VESZÉLYEK

- forráscsökkenés miatt a fejlesztések elmaradása
- mezőgazdasági termelők ellehetetlenülése
- előregedési folyamat felerősödése, fiatalok elköltözése

- mindenhez a negatív hozzáállás, a miért nem szellemiség eluralkodása
- a kapzsiság, észérség tényerése
- a versenyképtelenség elfogadása
- az egyre nagyobb tömegű, arányú alacsony iskolázottság
- az ingatlanforgalom összeomlása
- a meglévő vállalkozók más telephelyre költözése
- az oktatás szintjének csökkenése (I-VI osztály)

IV.

FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

1./ A koncepciót meghatározó stratégiai tényezők

A városi ranggal együtt a térségközponti szerepkört tovább kell erősíteni. El kell érni és meg kell teremteni annak a lehetőségét, hogy a településünkre utazók minél szélesebb lehetőségeket találjanak, közigazgatás, munkahely, kereskedelem, szolgáltatás, egészségügy, pénzügy kultúraszórakozás és egyéb területeken. Ezekre áldozni kell, mert az elmaradásuk hosszabb távon sokkal nagyobb kárral jár, és visszafordíthatatlan eredményeket kulminál. Ma minden település arra törekszik, hogy lehetőleg a saját településén valósuljon meg a fejlesztés, még akkor is, ha az áldozatokkal jár is.

Meg kell keresnünk azt a lehetőséget, amellyel elérhetővé válik az, hogy a fiatalok itthon maradjanak, a magasan képzettek is inkább vállalják a bejárást, mint a település elhagyását.

Fel kell rázni a külföldön élő volt tétieket, hogy ha befektetési szándékuk van, azt itt tegyék meg. Természetesen ehhez az ittenieknek is partnernek kell lenni, mert az irreálisan magas, a valós érték tízszereséért még a volt földi sem vesz itt ingatlant.

A helyi emberekben fel kell ébreszteni a vállalkozói szellemet, ki kell alakítani a dinasztiai lehetőségeit, rangot kell kapni a becsületos vállalkozóknak.

Az élhető kisváros szlogen csak akkor válik igazzá, ha a minden napjainkban is azt látjuk, hogy a település vonzása erősödik, más településről is szívesen járnak ide az emberek. Ez úgy nem működik, ha az itt élők mindig és minden áron csak a rosszat, a negatívumokat fogalmazzák meg saját lakhelyükről, és mindezek tetejében még rá is beszélnek a másikat, hogy itt élni rosszabb, mint a környéken, s ez a pesszimizmus szinte fertőzőként terjed.

2./ A Fejlesztés alapelvei

a.) a természeti érték és környezet megőrzése.

Ma, amikor a természeti értékeink pusztulása szinte napról napra látható, a felmelegedés nem csak mezőgazdasági, hanem életminőségi kérdéssé is válik, még mindig nem tudunk úgy tekinteni a környezetünkre, mint értékre. Ha a jelenlegi állapotot meg tudjuk őrizni, már az is hosszabb távon olyan vonzerőt képviselhet, amelyet az utánunk jövő generáció tud majd értékelni, erre építhet és ez jelenthet kitörési pontot.

A város levegője legendásan tiszta, ezt meg kell őrizni úgy, hogy a szennyezéssel járó beruházásokat még a környezetünkben is el kell kerülni.

A mezőgazdaságban a lehetőségek figyelembe vételével meg kell teremteni a biogazdálkodás alapjait. A biogáz, majd az erre épített bioetanol üzem erre jó lehetőséget ad még hozzá azzal az előnnyel, hogy a rossz termőhely ellenére is jövedelmező természetűt biztosít a mezőgazdaságból élők számára. A mezőgazdaság más területén, pedig a feldolgozottság fokát kell javítani, mert a hozzáadott érték képviseli mindig a jövedelem növekedését.

Az erdősítés mértékével arányba célszerű lenne felkészülni a fa feldolgozásra is. Éppen úgy, mint más mezőgazdasági terménynél itt is csak az ad többletjövedelmet, ha megfelelő szellemi termék is jelen van az áruban. A csak tűzifa értékesítés nagy kiszolgáltatottságot jelent és értékesítési piac elsősorú teherviselőjeként a terhek legnagyobb hordozója lesz a termelő.

Az állattartásnál vissza kell térni a hagyományos rendszerre és az ősi fajtákra, mivel a piacképesség ezáltal lesz biztosított, egyben rá kell találni arra a módra, amely a gazdaságosságot is biztosítja, törekedni célszerű a vertikumok kialakítására, a több lábbon állásra.

Ezek viszont csak nagyobb rendszerekben történhetnek gazdaságosan és piacképesen, a multinacionális cégekkel szemben vagy beszállítójukként, feltehetően integrált rendszerekben, értékesítő szövetségekben, klaszterekben.

b.) a település arculatának megteremtése

A település arculata pozitív irányba bár sokat változott, de az az átütő változás, ami a zsinórmértéket megadná nem történt meg. A fogadó kialakítása és annak a külső megjelenése kedvező, de a remélt tér kialakítás az új iskola építés elmaradása miatt nem valósulhatott meg, ezért a városiasabb épített környezet nem valósult meg. Ehhez járult hozzá az útépítésnél jelzett győri út felújításának elmaradása is. Sajnos sok az olyan épület, amelyet a tulajdonosa nem, vagy alig gondoz, ezáltal elhanyagolt, romos állapotba vannak. (pl: Győri út, földhivatallal szemben álló épületek) Több a virág a köztereken, a rendszeres gondozás meglátszik a parkoknál, utcáknál.

c.) a természeti adottságokon alapuló fejlesztések

A szél, mint energiaforrás ma már elfogadottá vált, bízunk abban, hogy a tervezett szélkerekek minél előbb felépülnek és az iparüzési adót gyarapítja, valamint látványosságnak is számítana egy-két évig.

A biomasszára, vagy bioetanolra alapított erőmű két éven belül elkészülhet, ha kellő tőkeerős befektetőt találunk.

Turisztikai szempontból fontos lehet a Koroncó-Tét határában megvalósuló golfpálya, amely azonban a sport jellegénél fogva egyéb gazdasági hasznot is hozhat, például azzal, hogy felértékelődik újból az Ürge-hegy és a Marcal melletti területek.

d.) az önkormányzat kötelező feladatellátáshoz kapcsolódó fejlesztései

Korábban jeleztem az iskola bővítésével kapcsolatos, eddig meg nem valósult beruházást, amely szükségességét még jobban alátámasztja az, hogy várhatóan a kis tanuló létszámú iskolákat felszámolják és az úgynevezett körzetesítés keretében Tét lesz a központ iskola. A bővítés mellett az előírt technikai színvonal emelésén túl az iskolának szellemi műhelynek kell lenni, ahol a nyitott tér keretén belül minden korosztály az igényének megfelelő tudásra tehessen szert az életkor végéig szóló tanulás szellemében.

Az óvoda általános felújítása sem várhat sokáig, a lehetőségeken belül ütemezve meg kell kezdeni, nem várva a teljes lepusztulását. Itt is számolhatunk egy kisebb mértékű centralizálással, vagy tagóvodai rendszerek kialakításával.

Biztos, hogy rövid időn belül az utolsó óvodai évben meg kell kezdeni az oktatás valamilyen formáját, ezzel is csökkentve a későbbi leterheltséget-

A régen várt művelődési központ megvalósulása megpezsdíthetné Tét szellemi életét, bekapcsolódva a konferencia túrizmusba távlatilag új célokat jelenthet.

Vissza kell hozni a településre a Kisfaludyra alapozott irodalom kultúrát annál inkább is, mivel ma reneszánszát éli a településeknél az egy-egy személyiségre épített színvonalas konferencia, tudományos értekezletek, szakmai megbeszélések.

Az egészségügyi ellátás kistérségi szintre történő váltása új, városi szintet jelent. A szakorvosi rendelőintézet jó megszervezésével tovább erősödhet a településünk. Ha megfelelő önmérséklettel és fogadókészséggel rendelkezünk, pozitívan változhat a magasan kvalifikált munkaerő helyzete a városba.

Az önkormányzat és a többcélú társulás feladatainak emelkedésével és a közigazgatás átszervezésével szintén javulhat a helyzetünk, de technikában is váltáskényszerbe kerültünk. Az E-közigazgatás megváltoztatja a jelenlegi ügyfél kapcsolati rendszert, interaktív kapcsolatot feltételez a polgárokkal.

Az idősek napközi otthonos ellátása már kistérségi szinten történik, az utaztatás megszervezésével ez tovább bővíthet.

V.

SRTATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK

1./ célok megfogalmazása

A város szebb és lakhatóbbá tétele, a szerepkörének megfelelő intézményi ellátottsága a legfontosabb feladat. Amennyiben a kettő párhuzamosan valósul meg, akkor Tét vonzása erősödni fog, és ez a lakosság szám emelkedését is magával hozza. Ehhez nem elég a fizikai és esztétikai gyarapodás a befogadó nyitott szellemiség, az egymásra figyelés és a másik ember megbecsülése legalább annyit tesz a latba illetve a hiánya legalább ekkora, ha nem nagyobb taszító erőt képvisel.

Minden fejlesztésnél, bővítésnél úgy kell méretezni, hogy az megfeleljen a körzetközponti szerepkörnek is, tehát a környező települések lakói is kényelmesen vehessék igénybe az itt nyújtott szolgáltatásokat.

A gesztori feladatok felvállalása alapvető és elvárt feladat.

A munkahelyteremtés alapvető feladat, még akkor is ha ma dekonjunkktúra van.

A város marketing stratégiájába jobban be kell vonni a civil szervezeteket, a honlapunk frissítésével mindig megfelelő vonzóerőt kell jelentenünk. A honlapról sok pozitív visszajelzés érkezett, jónak értékelik és kitörési pontnak veszik, elsősorban az innen elszármazottak. Konkrét haszna ugyan még nem mutatkozott, de ma elengedhetetlen, hogy egy ekkora település ne legyen fenn az interneten.

A tervezett beruházásokhoz minden segítséget meg kell adni, hogy mielőbb megvalósulhassanak, mert ezzel talán a vonzásunk ebben az irányban is javulhatna.

2./ megvalósíthatóság alapvető feltételei

A célok csak akkor érhetők el, ha minden szellemi erőt, mint háttérrel biztosítunk, mert pályázatok nélkül nem megvalósíthatók a terveink.

Ha a többlet iparüzési adó a szélenergia után biztosított lesz, és a biogáz erőmű is energiát termel, akkor is nagyon szigorú és célorientált forrás felhasználással lehet csak a pályázati önrészt biztosítani.

Az iskola bővítés várható költsége 314.730.000,-Ft,

a művelődési házáé 786.500.000,- Ft

együtt: 1.101.230.000,-Ft

amelynek az önrésze 10%, amit három éves bontásba kell biztosítani, ami összességében 35 millió Ft évente.

Ezen felül valószínű, hogy csak a legszükségesebb karbantartásokra lesz forrás.

A cél megvalósítása megfeszített munkát és megértő magatartást követel mindenkitől, a köztisztviselőtől a választott tisztségviselőig, a közalkalmazottaktól a közmunkásokig, de mindezek is kevésnek bizonyulnak, ha nincs mögöttük a lakosság összefogó támogatása.

A cél megvalósítható, de csak akkor, ha azt minden fórumon, helyben, a térségben és a régióban, de országosan is kinyilvánítjuk az eltökéltségünket, és partnereket nyerünk meg érdekében.

A program megvalósításának ütemezése

A megvalósítás költségei éves ütemezésben	adatok ezer Ft-ban			
	Fejlesztés megnevezése			
	ráfordítás éves ütemezése			
	2008	2009	2010	
iskola, műv.ház építése	400.410	350.410	350.410	1.101.230

források alakulása éves ütemezésben

források megnevezése	bevételek éves ütemezése			adatok ezer Ft-ban
	2008	2009	2010	összes bevétel
pályázat	360.369	315.369	315.369	991.107
saját forrás	40.041	35.041	35.041	110.123
összesen	400.410	350.410	350.410	1.101.230

Tét, 2007. május 17.

Szabó Ferenc
polgármester